

Југословенска кинотека, Београд

УДК 791.635-051 Даглас К.

КИРК ДАГЛАСОВ 100-ТИ РОЂЕНДАН

DAS IST SPARTAK ИЛИ ДОЖИВЕТИ СТОТУ

Деветог децембра 2016. године, пре равно сто година у Њу-јорку у породици јеврејских емиграната пореклом с подручја Белорусије рођен је Ишур Даниловић као једино мушко дете поред шест сестара. Откад је у вртићу добио аплауз за рецитацију о црвендаћу у пролеће чврсто је решио да постане једнога дана познати глумац. Како су живели на самом рубу егзистенције мали Даниловић је од малих ногу радио најразличитије послове како би зарадио за хлеб – од продавања грицкалица до разношења новина, преко конобарисања и орезивања околног жбуња... Био је чак и карневалски рвач. При одласку у Други Светски рат 1941. мења име у Кирк Даглас (Kirk Douglas). Услед повреде на бојишту отпушен је из војске 1944. године По повратку окушава се на радију и снимању реклама. У одувек снимани свет глуме га две године након тога убацује, у њега тад неузвраћено заљубљена, Лорин Бекол: „Мислим да он моју дубоку наклоност уопште није ни издалека озбиљно схватао, био је убеђен да сам премлада за њега.” На великом платну Кирк и Лорин се сусрећу у филму *Младић са трубом* из 1950. године. До тада је Кирк својом ретком природношћу пред камером освојио већ једну номинацију за оскара у филму *Шампион* о житију боксера, које је очигледно инспирисало Силвестра Сталонеа за његов потоњи серијал о Рокију. И на *Рамбу* су се Сталонеу и Дагласу укрстили путеви. Кирк Даглас је наине оригинално требало да глуми лик пуковника Траутмана да је биоскопска прича остала верна књишком предлошку у коме вијетнамски ветеран, након крвавог сукоба с органима реда који су га бахато злостављали због скитничарења и опхрван незнањем себи одузима живот. Чим је сазнао да продуценти од Рамба место егземпларне жртве система желе да направе нереалног хероја који ће дати генерацији младости изгубљене у Вијетнаму лажну наду у икакву сврху њихових ратних

разарања, Даглас је без речи вратио сценарио и одвезао се колима са снимања филма. „Да смо те послушали тада убили би смо франшизу вредну билоне долара!” – говорио му је доцније Сталоне. „Да, истина био би знатно сиромашнији да си ме послушао али би био и уметнички и етички на правом путу што сад ниси!” – остајао је након свега упоран Кирк Даглас.

И са Џон Вејном је снимио пар филмова: „То је увек било напорно јер је он био републиканац а ја демократа па бисмо се око тога стално свађали.” – знао је да каже Кирк Даглас. За разлику од њега волео је да ради са Тони Кертисом који је био један страшно опуштен и забаван тип. То њихово другарство изнедрило је добар глумачки спаринг у филмовима *Викинзи* (1958) и *Спартак* (1960). У овом другом, који је на Кирков наговор режирао Стенли Кјубрик учињен је преседан укључивања и потписивања сарадника који су до тада били на црној листи због Макартијевског лова на вештице. Драго ми је да сам допринео и окончању тога. У Винсент Минелијевом филму *Lus for Life*, Даглас је маестрално тумачио Винсента Ван Гога и поновно бива номинован за оскара, као и уследећем филму под Минелијевог палицом *Bad and Beautiful*. Даглас ту игра режисера који снима филм о људима мачкама – директна референца на Жака Турнера и његов култни филм о анимално трансформишућим чудовиштима из Србије – *Cat People* (1942). И у стварном животу Кирк Даглас је имао свој редитељски деби, такође у Југославији, снимајући са Фабијан Шоваговићем, Дени ДеВитом и Лесли Ен Даун седамдесетих филм *Scalawag*. Од тад датира и његово дружење с маршалом Титом, који је Кирково *сви смо ми Спартак* вешто преточио у *сви смо ми Валтер*. На зимској Олимпијади у Сарајеву 1984. године, Даглас је био један од истакнутих гостију када га је као седмогодишњи дечак потписник ових редова срео приликом клизачког такмичења у дворани Зетра.

Одушевљен њеном хуманом поруком Кирк је откупио права за екранизацију књиге *Лет Изнад Кукавичјег гнезда*. Будући сувише стар за главну улогу у време продукције филма главну ролу срчаног бунције из лавиринта душевне болнице препушта Џеку Николсону. Кирков син Мајкл добија оскара као продуцент најбољег филма 1975. године за ово одлично остварење. Тата Даглас није бежао ни од комедија као што је *Кактус Џек (Villain)* с Шварценегером и Ен Маргрет или авантура у свемиру попут филма *Сатурн 3* са Фаром Фосет и Харви Кајтелом. Кирк је био убедљив и као каубој при окршају у филму *Код Океј Корала*, бриљирао је као достојанствени војник у бесмисленом вердунско-рововском

окршају Првог Светског рата у филму *Paths of Glory* и компанији Дизни зарадио прегршт новца играјући неустрашивог морнара Нед Ланда у Јулес Вернеовој адаптацији *20 000 миља под морем* која је постала најгледанији филм 1954. године. Чувена сцена са почетка филма *Отимач изгубљеног ковчега*, у којој Индијана Џонс бежи од Индијанаца ка обали, уствари је омаж истоветној Дагласовој у овом раскошном Дизнијевом филму. Приписује му се и заслуга да је наговорио иконичну Урсулу Андрес да постане прва Бонд девојка. Када му је Урсула 1962. показала тек добијени сценарио за филм *Др Но*, била је сва сумњичава према том пројекту: „Каква је ово глупост? Зар мислиш да би то требала да снимим? – Да.” – рекао јој је на то Кирк: „Лако је и забавно, сигурно нећеш због тога зажалити.”

Две авионске несреће могле су га коштати главе. Прва је била она у којој 1958. године је погинуо муж Елизабет Тејлор – Мајк Тод. Кирк је требао да буде у том авиону с њим али га је његова тадашња жена због лошег предосећаја спречила да у њега уђе. Други пут 1991. Даглас се срушио са хеликоптером – двоје људи са њим је тад погинуло а он је остао жив и здрав. Ово искуство непосредне близине смрти подстакло га је да развије под старе дане своју религиозну страну и коначно прихвати јудаизам својих предака: „Грзлио сам се увек тога али сам сад схватио да човек да би био Јеврејин, не мора да буде рабин”. Четири године након удеса хеликоптера, Даглас је добио почасног оскара као част за то што је пола века представљао креативну и моралну снагу Холивудске индустрије, којој све чешће мањка и једно и друго. Када је 2009. преминуо Кирков најбољи пријатељ, глумац нашег порекла Младен Секуловић познатији као Карл Малден (иначе Мајклов ко-стар у серији *Улице Сан Франциска*), Даглас се пожалио да је тад остао без свог не само најбољег већ и најстаријег пријатеља – познавали су се пуних 70 година. Да би избегао судбину свога оца који је педесетих, након прекомерне конзумације никотина умро од рака плућа Кирк од тог доба дефинитивно оставља цигарете. И тако дан по дан од црвендаћа у вртићу, гладијаторских арена, миља под морем, дуета са Том Јонесом и највшег цивилног одликовања у земљи којим га је одликовао председник Картер – Кирк Даглас елегантно догура до свог стотог рођендана. Наш најзнаменитији локални апсолвент философије Горан Бреговић нас је вазда убеђивао да је *Страшна гњаважа у животу доживети стоту*. У Кирк Дагласовом случају то напротив баш делује сасвим лако и лежерно као права лимуната: „Ма мој живот је тотално као сценарио каквог кичастог Б филма. Да ми га је неко понудио да га одиграм на платну одбио бих га свакако као крајње нереалну причу”.
